

HORIZONT 2020/21

Migrációkutató Intézet

Pénzváltó Nikolett: **Törökország: Szíriaiak Barométer 2019**

Pénzváltó Nikolett: Törökország: Szíriaiak Barométer 2019

1. BEVEZETÉS

A Migrációkutató Intézet legújabb elemzésének középpontjában a 2020. szeptember 9-én megjelent *Szíriaiak Barométer 2019* című tanulmány áll. Ez az egyik legátfogóbb Törökországban folytatott kutatás, amely egyszerre vizsgálja a török társadalom és az országban tartózkodó szíriai menekültek percepcióit. Az adatfelvétel a reprezentatív kutatáshoz 2019. április-májusában történt: 2 271 török állampolgárral készítettek interjút, míg a szíriaiak esetében 1 418 háztartást vizsgáltak.¹ Emellett 2019. július-augusztus folyamán 20 fókuszcsoporthoz is sor került, összesen 125 résztvevővel (78 török, 47 szíriai). A következőkben a 260 oldalas dokumentum legfontosabb megállapításait tekintjük át. Az ehhez hasonló kutatások rendkívüli segítséget nyújtanak a kutatók és döntéshozók számára, hiszen lehetővé teszik, hogy viszonylag aktuális empirikus adatokra, ne csupán feltevésekre, illetve elméletekre támaszkodhassunk a törökországi menekülthelyzet értékelésekor. A reprezentatív közvélemény-kutatás révén számokban kifejezett információk állnak rendelkezésünkre a török és a szíriai lakosság széles körének percepcióit illetően, például arról is, hogy mennyien szeretnének továbbmenni Törökországból a szíriai menekültek közül harmadik országokba (így akár az Európai Unióba). 2019-ben 2017 után második alkalommal került sor a „barométer” elkészítésére, a két tanulmány eredményeinek összevetése ezért trendek kimutatására is lehetőséget ad.

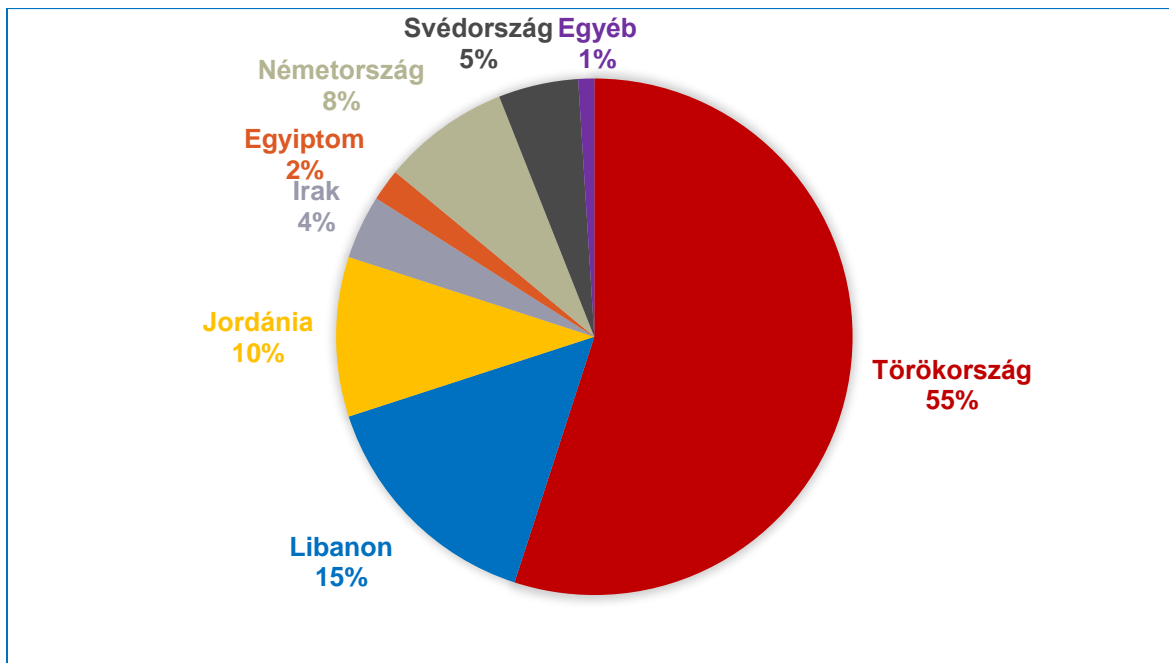
ABSZTRAKT

A *Szíriaiak Barométer 2019* az egyik legátfogóbb Törökországban folytatott kutatás, amely egyszerre vizsgálja a török társadalom és az országban tartózkodó szíriai menekültek percepcióit. A reprezentatív felmérésnek köszönhetően aktuális empirikus adatokra támaszkodhatunk a törökországi menekülthelyzet értékelésekor. A tanulmányból két fő, egymással ellentétes folyamat rajzolódik ki: az egyik, hogy a török állampolgárok egyre elégedetlenebbek a szíriai menekültek törökországi jelenlétével; a másik pedig, hogy a szíriaiak növekvő mértékben hosszú távú jelenlétre rendezkednek be Törökországban.

¹ A felmérés a szíriaiak esetében kizárólag a menekülttáborokon kívül élő, ideiglenes védelmi státusszal rendelkező szíriaiakat vizsgálta.

2. SZÍRIAIAK TÖRÖKORSZÁGBAN

Az első szíriai menekültcsoport (252 fő) 2011. április 29-én kelt át a török határon a szomszédos Szíriából.² Azóta Törökország a világon a legtöbb menekültet befogadó állammá vált. Jelenleg mintegy 3,6 millió regisztrált szíriai menekült tartózkodik az ország területén, vagyis Törökországban él a legtöbb szíriai menekült, az összes szíriai menekült mintegy 55%-a.

Az ábra azt mutatja, hogy az összesen 6,6 millió szíriai menekült hány százalékát fogadták be más országok (2019. december 31-i állapot)³

A szíriaiak nem kaptak Törökországban menekültstátuszt, helyette úgynevezett ideiglenes védelmi státuszban részesülnek, amelynek keretében ingyenesen férnek hozzá az egészségügyhöz és az oktatáshoz, illetve vonatkozik rájuk a visszaküldés tilalma. Az ideiglenes védelem alatt lévő szíriaiak a 82 millió fős török lakosság 4,36%-át tették ki 2019 végén, számuk és arányuk pedig (az önkéntes visszatérések és az állampolgárságot megszerzők ellenére) egyre növekszik. Ennek elsődleges oka a természetes népszaporulat: 2011 és 2019 több mint 520 ezer szíriai gyermek született Törökországban.⁴ A *Szíriaiak Barométer 2019* kutatásában részt vevő szíriaiak 81%-a arab, 16,1%-a kurd, 13,3%-a türkmén/török volt; 13,3%-uknak anyanyelve a török, 12,9%-uk folyékonyan beszéli a nyelvet, 27,9%-uk közép szinten, 21,7%-uk kezdő szinten

² ERDOĞAN 2020, 24.

³ ERDOĞAN 2020, 3.

⁴ ERDOĞAN 2020, 200.

(24,2%-uk válaszolta azt, hogy nem tud törökül).⁵ Abból kiindulva, hogy a közvélemény-kutatás reprezentatív volt, ezek a számok adnak egy megközelítő képet az összes ideiglenes védelem alatt álló szíriaira vetítve is.

A szíriaiak döntő többsége a városokban lakik, menekülttáborokban mindössze 63 ezren élnek. Jelentős részük, becslések szerint 1–1,4 millió szíriai rendelkezik valamiféle munkával. Ehhez az adathoz érdemes figyelembe vennünk, hogy a Törökországban élő 3,6 millió regisztrált szíriai menekült mintegy 45%-a 18 év alatti. Az UNHCR 2020-as dokumentuma szerint eddig mindösszesen 132 ezren kaptak közülük munkaengedélyt (ennek megadását 2016 óta teszik lehetővé a török jogszabályok).⁶ A szíriaiak döntő többsége tehát az „informális gazdaságban” tudott elhelyezkedni. Célszerű azonban megjegyeznünk, hogy az informális gazdaság kiterjedtsége a török gazdaság olyan meghatározó strukturális problémája, ami nem csak a menekülteket érinti: 2019. márciusi adatok szerint 10 millió török állampolgár (a török munkaerő egyharmada) dolgozott ilyen módon.⁷ Az iskolázottság szintje a szíriai menekültek körében minden mérés szerint a török átlag alatt van.⁸ Folyamatos fejlődés figyelhető ugyanakkor meg: a 2019/2020-as tanévben 684 ezer szíriai gyermeket iskoláztak be Törökországban.⁹

3. A KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS NÉHÁNY FONTOSABB EREDMÉNYE

3. 1. Török elégedetlenség és félelmek

A *Szíriaiak Barométer 2019* kutatásból kirajzolódott, hogy a török társadalom egyre inkább eltávolítja magát a szíriaiaktól, és növekvő aggodalommal és félelmekkel tekint a jelenlétükre. Míg 2017-ben a török válaszadók 57,8%-a mindenekelőtt úgy jellemezte a szíriaiakat, mint „áldozatok, akik üldöztetés/háború elől menekülnek”, addig 2019-re 35%-ra esett vissza ez az arány, és a törökök legnagyobb arányban úgy írták le a szíriaiakat, mint „veszélyes emberek, akik nagyon sok gondot fognak okozni nekünk a jövőben” (42%), illetve „emberek, akik nem védik meg a hazájukat” (41,4%), továbbá „terhet jelentenek számunkra” (39,5%).¹⁰ Az arra a kérdésre adott válaszokból, hogy milyen jelzőkkel írnák le a szíriaiakat, ugyanolyan negatív kép rajzolódott ki. A török válaszadók szerint a többségük vagy mindannyiuk „piszkos” (57,4%), „megbízhatatlan/veszélyes” (56,2%), „durva” (53,9%), „lusta” (53,3%) és „rossz” (47,2%).¹¹

⁵ ERDOĞAN 2020, 130.

⁶ UNHCR 2020, 12.

⁷ ERDOĞAN 2020, 43.

⁸ ERDOĞAN 2020, 34.

⁹ ERDOĞAN 2020, 35.

¹⁰ ERDOĞAN 2020, 55.

¹¹ ERDOĞAN 2020, 58.

Annak ellenére, hogy a közös történelem és vallás miatt azt gondolhatnánk, hogy a törökök és a szíriaiak között nem annyira jelentősek a kulturális különbségek, a török válaszadók 81,9%-a szerint a szíriaiak nem hasonlítanak kulturálisan a törökökre.¹² A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkban részt vevő törökök négy fő területet emeltek ki, amiben szerintük a szíriaiak leginkább különböznek: a nők helye és értéke a társadalmon belül; a napi életritmusuk (későn fekszenek és kelnek); munkakultúrájuk; és iszlámértelmezésük, vallásgyakorlásuk.¹³ A szíriaiak 57,1%-a ezzel szemben kulturálisan hasonlóknak látja magát a törökökhöz.¹⁴

Arra a kérdésre, hogy miért aggódnak a szíriaiak jelenléte miatt, a legtöbb török válaszadó azt a választ jelölte meg, hogy „ártani fognak az ország gazdaságának” (74,1%), „társadalmi-kulturális szerkezetének” (70,5%), csökkenni vagy romlani fognak miattuk a közszolgáltatások (70,3%), illetve „zavarják a társadalmi békét és moralitást” azáltal, hogy erőszakos cselekményekben vesznek részt, lopnak és csempésznek (69,8%). A törökök 65%-a tart attól, hogy a szíriaiak elveszik a munkájukat.¹⁵

A megkérdezett törökök szerint a szíriaiak 46,2%-a egyáltalán nem integrálódott a török társadalomba, 18,2%-uk szerint csak kis mértékben, 19,9%-uk szerint részlegesen.¹⁶ Ezzel éles kontrasztban áll a szíriaiak véleménye: 51,6%-uk szerint teljesen vagy nagy mértékben, 36,9%-uk szerint részben integrálódtak a török társadalomba.¹⁷ A törökök 32,2%-a gondolta úgy, hogy a szíriaiak kihasználják a török társadalmat, 30,9%-uk szerint pedig egyáltalán nem szeretik azt.¹⁸ A törökök 60,3%-a szerint Törökország három legfontosabb problémája között vannak a szíriaiak.¹⁹ 87,1%-uk szerint semmilyen politikai jogot nem kellene adni a szíriaiaknak.²⁰ 76,5%-uk szerint egyiküknek sem kellene állampolgárságot adni; 56,8%-uk szerint pedig munkaengedélyt sem szabadna nekik adni semmilyen körülmények között.²¹ A török válaszadók mindössze 11,4%-a ért egyet azzal a kijelentéssel, hogy „Békességben együtt tudnánk élni a szíriaiakkal” (75%-a nem).²²

A török közvélemény szerint a szíriaiak 84,5%-a a török állam támogatásából él, míg 54,2%-uk koldulásból.²³ Ez az adat rámutat a negatív sztereotípiák jelenlétére, illetve a valós információk

¹² ERDOĞAN 2020, 61.

¹³ ERDOĞAN 2020, 63.

¹⁴ ERDOĞAN 2020, 146.

¹⁵ ERDOĞAN 2020, 82.

¹⁶ ERDOĞAN 2020, 105.

¹⁷ ERDOĞAN 2020, 165.

¹⁸ ERDOĞAN 2020, 109.

¹⁹ ERDOĞAN 2020, 115.

²⁰ ERDOĞAN 2020, 116.

²¹ ERDOĞAN 2020, 118.

²² ERDOĞAN 2020, 101.

²³ ERDOĞAN 2020, 77.

hiányára a török társadalmon belül a szíriaiak helyzetét illetően. A megkérdezett szíriaiak mindössze 36,3%-a válaszolta azt, hogy kapott bármilyen szervezettől vagy személytől segítséget az elmúlt 12 hónapban a családja megélhetéséhez.²⁴ Ennek a 36,3%-nak a 93,4%-a a Szükséghelyzeti Szociális Védőháló (angol rövidítéssel ESN, török rövidítéssel SUY) programot nevezte meg. Az Európai Unió által támogatott program az egyetlen átfogó, rendszeres támogatási program, melynek keretében jelenleg mintegy 1,7 millió szíriai részesül fejenként havi 120 török líra (vagyis körülbelül 13 euró) támogatásban. Ez azonban nem mindenkinek jár, és az összeg önmagában messze nem elég a mindennapi megélhetés fedezéséhez. A szíriaiak többsége éppen ezért kénytelen munkát vállalni. A felmérésben részt vevő 18 év fölöttiek 54,6%-a válaszolta azt, hogy dolgozik, bevallásuk szerint 30%-uk háziasszony, 8,5%-uk munkanélküli, 2,3%-uk diák volt.²⁵

Összességében egy rendkívül negatív kép rajzolódik ki a török válaszokból a lakosság szíriaiakkal kapcsolatos percepcióit illetően. A törökök nem szeretnék, és egyre kevésbé szeretnék, hogy a szíriaiak Törökországban maradjanak. A kérdés teljes átpolitizálódását és biztonságiasítását egyelőre sikerült elkerülni, ami az egyik fontos oka annak, hogy miért nem került sor eddig komolyabb erőszakos incidensekre a befogadó társadalom és a szíriai menekültek között. Egyes vélemények szerint azonban a szíriaiak kérdése jelentős szerepet játszott a kormánypárt vereségében a 2019-es helyhatósági választásokon, és hozzájárult Isztambul és Ankara ellenzéki kézbe kerüléséhez.²⁶ Feltehetően a török–görög határ 2020. február végi megnyitásában is meghatározó szerepet játszott a török közvélemény elégedetlensége. Nincs okunk azt feltételezni, hogy a kérdés jelentősége csökkenne a közeljövőben, sőt, a COVID–19 járvány negatív gazdasági következményei inkább növelik azt, így az átpolitizálódás és ennek nyomán a feszültségek kiéleződésének veszélye továbbra is magas. A *Szíriaiak Barométer 2019* ehhez kapcsolódóan ajánlasként fogalmazza meg egy átfogó és pontos információkon alapuló kommunikációs stratégia kidolgozását, ami javítaná az átláthatóságot, és csökkentené a többségi társadalom hiányos vagy téves információkon alapuló félelmeit.²⁷

3. 2. Viszonylag elégedett szíriaiak

A szíriaiak válaszaiból az rajzolódik ki, hogy a török társadalom negatív attitűdje és aggodalmi kevésbé hatnak rájuk. A közvélemény-kutatásban részt vevő szíriaiak 48,1%-a szerint a szíriaiak boldogok Törökországban (mindössze 16,4%-uk szerint nem).²⁸ A török államtól kapott támogatással az egészségügy területén 71,8%-uk elégedett, az oktatási támogatással 64,6%-uk.²⁹

²⁴ ERDOĞAN 2020, 135.

²⁵ ERDOĞAN 2020, 137.

²⁶ SAZAK 2019.

²⁷ ERDOĞAN 2020, 211.

²⁸ ERDOĞAN 2020, 158.

²⁹ ERDOĞAN 2020, 170.

(Ezzel szemben összességében az európai országok és az Európai Unió támogatását 59,7%-uk nem találja elegendőnek, mindössze 11,6% igen.)³⁰ A felmérésben részt vevő szíriaiak „csak” 21,1%-a tapasztalt diszkriminációt törökországi tartózkodása alatt, 61,8%-uk nem.³¹ 62,5%-uk gondolja úgy, hogy van jövője Törökországban; 63,4%-uk pedig szeretne török állampolgárságot kapni.³² Ezek az adatok azt is jelzik, hogy a társadalmi elfogadás szintje a török lakosság körében még mindig magas, az elégedetlenség nem ölt fizikai formát, és növekvő aggályaik és panaszuk ellenére csak korlátozottan léptek fel, ha felléptek a szíriaiakkal szemben.³³

A törökök és a szíriaiak közötti társadalmi távolságot jól szemlélteti az alábbi táblázat. Ebből is látható, hogy a törökök sokkal nagyobb távolságot helyeznek/helyeznének önmaguk és a szíriaiak közé, mint fordítva.

		Nem érték egyet	Részben értékek egyet	Egyet-érték	Nem tudom/nem válaszolt
1	Nem zavarna, ha egy épületben élnék egy törökkel	1,2	3,4	94,1	1,3
	Nem zavarna, ha egy épületben élnék egy szíriaiával	60,4	14,8	23,3	1,5
2	Nem zavarna, ha török gyerekek járnának abba az iskolába, amelyikbe az én gyerekeim	1,2	3,1	94	1,7
	Nem zavarna, ha szíriai gyerekek járnának abba az iskolába, amelyikbe az én gyerekeim	52	13,2	32,3	2,5
3	Nem zavarna, ha ugyanazon a munkahelyen dolgoznék, ahol egy török	1,2	3,4	93,9	1,5
	Nem zavarna, ha ugyanazon a munkahelyen dolgoznék, ahol egy szíriai	56,3	12,6	28,2	2,9
4	Nem zavarna, ha egy olyan környékre költöznék, ahol többségében törökök élnek	1,3	3,6	93,5	1,6
	Nem zavarna, ha egy olyan környékre költöznék, ahol többségében szíriaiak élnek	70,5	11,3	16,7	1,5
5	Nem zavarna, ha egy török család költözne a szomszédságomba	1,8	3,7	93	1,5
	Nem zavarna, ha egy szíriai család költözne a szomszédságomba	59,4	14,2	24,7	1,7
6	Tudnék egy török barátja lenni	4,9	6	87,6	1,5
	Tudnék egy szíriai barátja lenni	61,1	15,4	21,8	1,7
7	Tudnék egy török üzleti partnere lenni	6,7	5,5	83,8	4
	Tudnék egy szíriai üzleti partnere lenni	61,1	15,4	21,8	1,7

³⁰ ERDOĞAN 2020, 174.

³¹ ERDOĞAN 2020, 141.

³² ERDOĞAN 2020, 158.

³³ ERDOĞAN 2020, 142, 202.

8	Megengedném a gyerekeimnek, hogy egy törökkel házasodjon össze	22,8	8,3	62,6	6,3
	Megengedném a gyerekeimnek, hogy egy szíriával házasodjon össze	81,3	8,5	8,2	2
9	Össze tudnék házasodni egy törökkel	28,6	10,4	55,5	5,5
	Össze tudnék házasodni egy szíriával	86,9	6,6	5	1,5

A törökök és a szíriaiak közötti társadalmi távolság (%)³⁴

A tanulmány kiemelten foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a szíriaiak közül mennyien térnének vissza Szíriába. A válaszadók 51,8%-a semmilyen körülmények között nem tervez visszatérni. Ez az arány 2017-ben még csak 16,7% volt. 30,3%-uk visszatérne, ha a háború véget érne, és ha egy új kormányzat alakulna. A kormányváltás tehát az ország stabilitása mellett meghatározó elvárásként tűnik fel. Mindössze 5,5%-nyian válaszolták azt, hogy visszatérnének a háború befejeződése után akkor is, ha nem jön létre olyan kormányzati berendezkedés, amelyet szeretnének. A török kormány meghatározó törekvése, hogy úgynevezett biztonságos övezeteket hozzon létre Szíriában a határ menti területeken. A kutatásban részt vevő szíriaiak 5,9%-a válaszolta azt, hogy visszatérne, amennyiben egy biztonságos övezetet hoznának létre Szíriában.³⁵

A hazatérési hajlandóság vizsgálata mellett feltették azt a kérdést is, hogy hányan mennének tovább a szíriai menekültek közül Törökországból harmadik országokba. Az eredményt az alábbi táblázat összegzi:

1	Soha nem fontolnám meg, hogy menjek	58,6%
2	Mennék, ha lehetőségem lenne rá	34,1%
3	Mennék, ha munkalehetőséget ajánlanának	14,2%
4	Mennék, ha lenne ott egy rokonom/ismerősöm, aki segítene	13,8%
5	Mennék, ha nem kaphatok török állampolgárságot	5%
6	Mennék, ha nem tudnék Törökországban munkát találni	4,5%
7	Külföldre költöznék, miután török állampolgár lettem	3%
8	Mennék, ha nem részesülnék oktatásban Törökországban	1,6%

El akarna költözni egy másik országba, ami nem Törökország vagy Szíria? (több válaszlehetőség)³⁶

³⁴ ERDOĞAN 2020, 153.

³⁵ 4,5%-uk nem tudja, 1,8%-uk nem válaszolt, 0,2%-uk visszatérne akkor is, ha a háború tovább folytatódik Szíriában. ERDOĞAN 2020, 176.

³⁶ 1,6%-uk nem válaszolt. ERDOĞAN 2020, 184.

A Törökországban élő szíriaiak többsége tehát úgy tűnik, hosszú távra rendezkedik be, hiszen a felmérésben részt vevők 51,8%-a (az összes Törökországban élő szíriai menekültre vetítve ez hozzávetőlegesen 1,8 millió főt jelentene) semmilyen körülmények között nem tervez visszatérni Szíriába, 58,6%-uk (2,1 millió fő) pedig soha nem fontolná meg, hogy egy harmadik országba költözzön.

4. ÖSSZEGZÉS ÉS ÉRTÉKELES

A tanulmányból két fő, egymással ellentétes folyamat rajzolódik ki. Az egyik, hogy a török állampolgárok egyre elégedetlenebbek a szíriai menekültek törökországi jelenlétével; a másik pedig, hogy a szíriaiak növekvő mértékben hosszú távú jelenlétre rendezkednek be Törökországban. Ez utóbbi nem meglepő annak fényében, hogy a törökországi „húzó” (pull) tényezők, valamint a szíriai „taszító” (push) tényezők az évek során folyamatosan erősödtek.³⁷

Amikor 2011-ben megjelentek Törökországban az első szíriai menekültek, mindenki arra számított, hogy a szíriai konfliktus rövid időn belül rendeződik, ők pedig hazatérnek. Ez a várakozás volt a fő oka annak, hogy a tömeges beáramlás kezelése rövid távú, „problémamegoldó” megközelítésre épült.³⁸ A háború Szíriában ezzel szemben immár tizedik éve tart, a 3,6 millió szíriai menekült hazatérése Törökországból pedig egyre bizonytalanabb.

A *Szíriaiak Barométer 2019* felhívja a figyelmet, hogy bár érthető az a számos országban (így Törökországban is) jelenlévő félelem, hogy az integrációs politikák kidolgozása kockázatos, mivel maradásra ösztönzi a menekülteket, politikai szempontból pedig egy ilyen lépés rendkívül népszerűtlen, azonban, ha a helyzet állandósulásának kilátásai már alapvetően is magasak, akkor éppen az integrációs politika elhalasztása az, ami kockázatot rejt magában.³⁹ A halogatás költségeinek latolgatásakor elég a nyugat-európai tapasztalatokra gondolni. Németország például jelentősen megkésve kezdte meg a török bevándorlókkal kapcsolatos integrációs politikák kidolgozását, mivel az 1961-ben megkötött munkaerő-egyezmény aláírásakor az volt a várakozás, hogy a török vendégmunkások néhány éven belül hazatérnek. Ma már tudjuk, hogy nem ez történt, a német döntéshozók pedig csak a kilencvenes években kezdtek szembesülni az elvesztett évtizedek költségével és következményeivel.⁴⁰

A szíriaiak az elmúlt években kialakítottak maguknak egy új életet Törökországban, amelyet nem szívesen adnának fel. Az együttélés a szíriaiak egy jelentős részével egyre inkább elkerülhetetlennek tűnik. Az integrációs politika – vagy a került „integráció” (*entegrasyon*) szó helyett

³⁷ ERDOĞAN 2020, 200.

³⁸ ERDOĞAN 2020, 210.

³⁹ ERDOĞAN 2020, 211.

⁴⁰ A németországi iszlám közösségekről bővebben lásd: ROSTOVÁNYI 2011.

általában alkalmazott török kifejezéssel a „harmonikus együttélés”-t (*uyum*) elősegítő politikák kidolgozása – tehát, fogalmazznak a tanulmány szerzői, elengedhetetlen követelmény, nem pedig preferencia kérdése a békés együttéléshez és számos lehetséges társadalmi-politikai probléma megelőzéséhez.⁴¹

Elméletileg persze egy másik lehetséges forgatókönyvet sem lehet kizárni, amelyet a tanulmány nem vesz figyelembe, még ha az emberi jogi szempontból nem is kívánatos, és nem is kedvezne Törökország megítélésének és közel-keleti vezetői ambícióinak. Ankara egy ponton (amikor a szíriai helyzetet stabilnak, vagy a lépést belpolitikailag szükségyszerűnek ítéli meg, függetlenül attól, hogy objektíven az-e) az ideiglenes védelem (az ideiglenes védelmi rendelet hatályának) megszüntetéséről is dönthet. Ezáltal az országban tartózkodó szíriaiakat maradási szándékuktól és az integrálódás fokától függetlenül Törökország elhagyására kényszerítené, ami alapvetően változtatná meg a jelenlegi helyzetet. Amennyiben azonban Ankara nem készül ilyen drasztikus lépésre, az együttélés hosszú távú kereteinek kidolgozása valóban megkerülhetetlennek tűnik.

⁴¹ ERDOĞAN 2020, 216.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ERDOĞAN, M. Murat (2020): *Syrians Barometer 2019. A Framework For Achieving Social Cohesion With Syrians In Turkey*. Orion Kitabevi, 2020. Forrás: <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/78901> (Megtekintve: 2020.10.06.)
- ROSTOVÁNYI Zsolt (2011): *A németországi iszlám közösségek*. Forrás: http://www.grotius.hu/doc/pub/TMMLIH/2011_11_rostov%C3%A1nyi_zsolt_%20a%20n%C3%A9metorsz%C3%A1gi%20iszl%C3%A1m%20k%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gek.pdf (Megtekintve: 2020.10.06.)
- SAZAK, Selim (2019): Turkey Can't Host Syrian Refugees Forever. *Foreign Policy*, 2019.08.27. Forrás: <https://foreignpolicy.com/2019/08/27/turkey-cant-host-syrian-refugees-forever-erdogan-assad-idlib-hdp-chp-imamoglu/> (Megtekintve: 2020.10.06.)
- UNHCR (2020): *3RP Regional Strategic Overview 2020–2021*. Forrás: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/73116> (Megtekintve: 2020.10.06.)

HORIZONT

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Kóczán András Imre, Tóth Klaudia

Lektorálta: Marsai Viktor

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Pénzváltó Nikolett, 2020

© Migrációkutató Intézet, 2020

ISSN 2677-1780